

WAŻNE Obowiązki pracodawcy - "Ustawa Kamilka"

"USTAWA KAMILKA" - OBOWIĄZKI PRACODAWCY I ORGANIZATORA DZIAŁALNOŚCI

Od 15 lutego 2024 r. na pracodawców i innych organizatorów w zakresie działalności leczniczej małoletnich nałożono obowiązki weryfikacji osób zatrudnianych po 15 lutym 2024 r. Ma to związek z wejściem w życie tzw. „ustawy Kamilka” (ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606) zmieniającej m.in. ustawę z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1304, dalej u.p.z.p.t.s.), w której zamieszczono podstawy prawne obowiązku weryfikacji zatrudnianych osób.

Kto ma obowiązek dokonywania weryfikacji?

Obowiązanymi do weryfikacji zgodnie z art. 21 ust. 1 u.p.z.p.t.s. są pracodawcy lub organizatorzy działalności związanej z leczeniem małoletnich. **Organizatorem działalności może być np. prowadzący podmiot leczniczy.**

Obowiązki nałożone są także na osobę, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności związanej z leczeniem małoletnich.

Nawiązanie stosunku pracy odbywa się zgodnie z przepisami Kodeksu pracy. Szerszym pojęciem jest dopuszczenie do działalności. **Obejmie ono swoim zakresem także umowy cywilnoprawne zawierane np. w formule B2B.**

Na czym polega weryfikacja?

Pracodawca lub organizator działalności uzyskuje informacje znajdujące się w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dwóch baz danych:

1. Rejestru z ograniczonym dostępem,
2. Rejestry osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze (*Państwowa Komisja jest organem odrębnym od sądów i prokuratury powołanym na mocy ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15*).

Informacja nie powinna pochodzić z ogólnodostępnego Rejestru publicznego.

Dla uzyskania danych z **Rejestru z ograniczonym dostępem** niezbędne jest zarejestrowanie konta na stronie Rejestru (indywidualnego lub instytucjonalnego) poprzez wypełnienie formularza. **Uzyskanie danych oraz aktywacja dostępu są bezpłatne.** Szczegółowe informacje można uzyskać tutaj:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/pobierz-informacje-z-rejestru-sprawcow-przestepstw-na-tle-seksualnym>

Rejestr osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze jest dostępny tutaj:

<https://rps.ms.gov.pl/pl-PL/Commission#/commission> Z Rejestru Państwowej Komisji można korzystać **bezpłatnie bez konieczności rejestrowania i logowania.**

Informacje z Rejestru są utrwalane przez pracodawcę lub innego organizatora w formie wydruku i załącza się do akt osobowych pracownika albo dokumentacji dotyczącej osoby dopuszczonej do działalności związanej z leczeniem małoletnich (np. jako załącznik do umowy cywilnoprawnej).

Obowiązki osoby, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności związanej z leczeniem małoletnich

Nie tylko na pracodawcy spoczywają obowiązki weryfikacyjne. Osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności związanej z leczeniem małoletnich **ma obowiązek** przedstawienia pracodawcy lub innemu organizatorowi:

1. informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie:

- przestępstw określonych w rozdziale XIX Kodeksu karnego (**przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu**) i rozdziale XXV Kodeksu karnego (**przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności**) oraz
- przestępstwa z art. 189a k.k. tj. **handlu ludźmi** oraz odpowiadające mu przestępstwo lub czyn zabroniony w przepisach prawa obcego
- przestępstwa z art. 207 k.k. tj. **znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy** oraz odpowiadające mu przestępstwo lub czyn zabroniony w przepisach prawa obcego
- przestępstw z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. **o przeciwdziałaniu narkomanii** oraz odpowiadającym im przestępstw lub czynów zabronionych w przepisach prawa obcego

2. oświadczenia o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu

ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa. Oświadczenie składane jest pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywego oświadczenia.

W przypadku, gdy **osoba zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat w państwie lub państwach innych niż Rzeczpospolita lub państwo obywatelstwa** to jest obowiązana przedstawić **informację z rejestrów karnych tych państw** uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, a jeżeli prawo państwa nie przewiduje wydawania takiej informacji przekłada się informację z rejestru karnego tego państwa.

W przypadku, gdy **osoba jest obywatelem innego państwa niż Rzeczpospolita Polska** to ma obowiązek przedstawienia **informacji z rejestru karnego państwa obywatelstwa** uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, a jeżeli prawo państwa nie przewiduje wydawania takiej informacji, przekłada się informację z rejestru karnego tego państwa.

W razie, gdyby prawo państwa **nie przewidywało sporządzenia informacji z rejestru karnego, o której mowa wyżej lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego**, osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub ma być dopuszczona do działalności leczniczej, składa pracodawcy lub innemu organizatorowi oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia o tym, że:

1. nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych,
2. nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Informacje i oświadczenia załącza się do akt osobowych pracownika albo do dokumentacji dotyczącej osoby dopuszczonej do działalności związanej z leczeniem.

Czy weryfikacji podlegają pracownicy zatrudnieni przed 15 lutego 2024 r.?

Ustawodawca nie przewiduje weryfikacji osób już zatrudnionych lub dopuszczonych do działalności związanej z leczeniem. Obowiązki weryfikacyjne odnoszą się do sytuacji po 15 lutego 2024 r. **Przy czym, jeżeli w trakcie trwających stosunków prawnych dojdzie do ich zmiany i będzie to związane z leczeniem małoletnich, wówczas weryfikacja powinna być przeprowadzona.**

Kto może kontrolować spełnienie obowiązku weryfikacji?

Kontroli może dokonywać:

1. **organ zarządzający lub nadzorujący** pracodawcę lub innego organizatora działalności (art. 22x ust. 3 i 6 u.p.z.p.t.s.). Kontrolujący są zobowiązani do zawiadomienia Policji lub prokuratora o niespełnieniu obowiązków przez pracodawcę lub innego organizatora działalności związanej z leczeniem małoletnich.
2. **Prezes NFZ w zakresie swojej właściwości** (art. 22z ust. 1 i 2 u.p.z.p.t.s.). Kontrolujący są zobowiązani do zawiadomienia Policji lub prokuratora o niespełnieniu obowiązku przez pracodawcę lub innego organizatora działalności związanej z leczeniem.
3. **Państwowa Inspekcja Pracy w zakresie swojej właściwości** może kontrolować spełnienie przez pracodawcę obowiązku weryfikacji (art. 22y u.p.z.p.t.s.). W razie stwierdzenia nieprawidłowości PIP ma obowiązek niezwłocznego zawiadomienia Policji lub prokuratora.

Jakie konsekwencje grożą pracodawcy lub innemu organizatorowi działalności związanej z leczeniem małoletnich przy braku spełnienia obowiązków ustawowych?

Ustawodawca usankcjonował obowiązek weryfikacji odpowiedzialnością karną.

Odpowiedzialność ta zgodnie z zasadami prawa karnego będzie obejmowała czyny popełnione po 15 lutego 2024 r.

Dopuszczenie do pracy lub do innej działalności osoby **bez uzyskania informacji** z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym **jest wykroczeniem** zagrożonym karą aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł (art. 23 ust. 2 u.p.z.p.t.s.). Wykroczenie to ma charakter formalny a zatem bez znaczenia jest czy osoba znajduje się w Rejestrze czy też nie. Zaniechanie uzyskania informacji stanowi znamię czynu zabronionego i prowadzi do odpowiedzialności za wykroczenie.

Dopuszczenie do pracy lub do innej działalności osoby **wiedząc, że** dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym albo **wiedząc, że** osoba ta została prawomocnie skazana za przestępstwo określone w rozdziale XIX i XXV

Kodeksu karnego, przestępstwo określone w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego lub w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii **jest wykroczeniem** zagrożonym karą aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł. (art. 23a u.p.z.p.t.s.). Czyn ten można popełnić wyłącznie umyślnie np. jeżeli w wyniku weryfikacji ustalono, że osoba była prawomocnie skazana a mimo wszystko została dopuszczona do pracy bądź też nie przeprowadzono weryfikacji osoby i dopuszczono ją do pracy wiedząc, że była prawomocnie skazana za posiadanie narkotyków.

W przypadku skazania za wykroczenia **sąd orzeka (obligatoryjnie)** środek karny w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Wysokość tego świadczenia **nie może przekroczyć 10 000 zł** (art. 24a ust. 2 u.p.z.p.t.s.).

Dopuszczenie do pracy lub do innej działalności związanej z leczeniem **wiedząc, że** osoba **ma obowiązek stosowania się do orzeczonego przez sąd** zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi **jest przestępstwem** zagrożonym karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 (art. 23c u.p.z.p.t.s.). W przypadku skazania **sąd orzeka (obligatoryjnie)** środek karny w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Wysokość tego świadczenia **nie może przekroczyć 30 000 zł** (art. 24a ust. 1 u.p.z.p.t.s.). Przestępstwo to można popełnić umyślnie i dotyczy sytuacji orzeczenia zakazu przez sąd. Ustawodawca nie określił, czy ma to być zakaz orzeczony prawomocnie, jak też czy ma to być element skazania czy też wchodzi w rachubę także stosowanie środka zapobiegawczego. Przy oznaczeniu znamion użyto sformułowania "orzeczony przez sąd zakaz". Wydaje się zatem, że korzystając z zakazu wykładni rozszerzającej, jako znamię czynu zabronionego należy traktować prawomocnie orzeczony środek karny w postaci zakazów wymienionych w art. 23c u.p.z.p.t.s. Omawiany czyn statuuje odpowiedzialność pracodawcy lub innego organizatora. Osoba, która nie stosuje się do orzeczonych środków karnych może ponieść odpowiedzialność na podstawie odrębnego czynu z art. 244 k.k.

Jakie konsekwencje grożą osobie, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub ma być dopuszczona do działalności związanej z leczeniem małoletnich przy braku spełnienia obowiązków ustawowych?

Ustawodawca usankcjonował obowiązek weryfikacji odpowiedzialnością karną.

Odpowiedzialność ta zgodnie z zasadami prawa karnego będzie obejmowała czyny popełnione po 15 lutego 2024 r.

Niewypełnienie obowiązku złożenia informacji lub oświadczenia przed nawiązaniem

stosunku pracy lub dopuszczeniem do działalności związanej z leczeniem **jest wykroczeniem** zagrożonym karą aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł (art. 23 ust. 3 u.p.z.p.t.s.). Wykroczenie to ma charakter formalny. Zaniechanie złożenia informacji lub oświadczenia prowadzi do odpowiedzialności karnej niezależnie od tego czy jest ona osobą karaną czy nie. Warto zwrócić uwagę, że nie przewidziano w tym wypadku obligatoryjnego orzekania środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego.

Niezależnie od powyższego czynu osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub ma być dopuszczona do działalności związanej z leczeniem małoletnich, **będzie ponosiła odpowiedzialność na podstawie art. 233 par. 6 k.k. za złożenie fałszywego oświadczenia**, który to czyn w typie podstawowym zagrożony jest karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat.

Opracował

adw. dr Amadeusz Małolepszy